

ШЕВЧЕНКО А.О., ст. гр. ЕПР 09-м
Наук. кер.: Шилова Л.І., к.е.н., доц.
ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",
м. Донецьк

РОЗВИТОК МЕТОДІВ ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ

Розглянута необхідність планування на вітчизняних підприємствах у сучасних умовах, представлена коротка характеристика та аналіз методів планування.

Актуальність. В умовах невизначеності зовнішнього середовища підприємства не можуть повністю контролювати своє майбутнє і тому вимушені постійно пристосовуватися до зовнішнього середовища (вимог ринку, політики держави) та враховувати непередбачувані зміни на самому підприємстві, де процес планування здійснюється на основі неповної інформації, тобто в умовах відносної невизначеності ринкового середовища. Таке значне підвищення рівня невизначеності, яка породжується нестабільністю, підвищує роль планування в організації діяльності та управлінні підприємством.

Ціль дослідження: розкрити інформацію щодо ситуації у напрямку планування на підприємствах та провести аналіз даних.

Основна частина: Інформація про методи планування викладена у великому об'ємі і потребує чіткої структуризації і визначенню найбільш актуальних проблем і шляхів їх вирішення відповідно до економічного стану, що склався, на підприємствах.

Проведені дослідження показали, що:

- підприємства використовують застарілі методи планування, керуючись звичками;
- новий персонал на підприємствах використовує методи планування, який склався раніше, керівництво не бере до уваги нові пропозиції;
- потрібне впровадження нових інформаційних систем, розробка яких була під силу лише дуже крупним корпораціям або що професійно займається цими компаніями;
- на підприємствах підсумки планування з року в рік не дають очікуваного результату;
- на більшості українських підприємств (як, втім і на багато західних) завжди намагаються знайти якусь універсальну відповідь, що дозволяє вирішити всі проблеми.

Навіть дуже потужному підприємству не під силу повністю усунути невизначеність, а значить і цілком спланувати свою діяльність. Тому що усунути невизначеність — значить усунути і ринок, різноманітність не співпадаючих інтересів і дій суб'єктів ринку.

Звісно, підприємства намагаються упорядкувати свої зовнішні відносини шляхом витиснення впливу ринку на свою діяльність, і такі зусилля приносять певний успіх. Контроль над ринком може здійснюватись де кількома засобами: вертикальна інтеграція, контроль над попитом, контрактні відносини, створення підприємницьких мереж [1]. Велику роль в стратегічному управлінні в умовах невизначеності відіграють резерви: страхування на підприємстві — наявність запасів сировини, вільних потужностей, грошових резервів та інше [2].

Тобто підприємствам необхідно точно планувати свою діяльність, згідно вибраних цілей і прогнозувати її результати в контексті конкретної ринкової ситуації. Приймаючи обґрунтовані і систематизовані планові рішення керівництво знижує ризик прийняття неправильного рішення через помилкову та неперевірену інформацію про можливості підприємства чи про зовнішню ситуацію.

Потреба в плануванні виникає ще і тому, що досягнення бажаного результату залежить від цілого набору взаємозв'язаних вирішень. Як вказує ряд вітчизняних учених, що займаються питаннями планування на підприємстві в сучасних умовах необхідність планування значною мірою обумовлена взаємозв'язаністю рішень, що приймаються [3].

Під методом же планування розуміють конкретний захід, технічний прийом за допомогою якого вирішується яка-небудь проблема планування, розраховуються числові

значення показників планів.

У сучасній практиці розрізняють наступні методи планування: балансовий, нормативний, техніко-економічний, математичний і програмно-цільовий.

Балансові методи ґрунтуються на взаємозв'язку ресурсів, якими володіє підприємство і потреб в них в рамках планового періоду. Якщо ресурсів в порівнянні з потребами недостатньо, то відбувається пошук їх додаткових джерел, що дозволяють покрити дефіцит. Необхідні ресурси можна знайти у зовнішньому середовищі а можна знаходити у власному господарстві шляхом його раціоналізації. Неможливість з тих або інших причин вирішити проблеми дефіциту приводить до необхідності знижувати використання на основі його раціоналізації або на основі механічного скорочення з відповідним зменшенням кінцевих результатів в порівнянні з рівнем, що передбачався [4].

Балансовий метод реалізується через складання системи балансів — натурально-речових, вартісних і трудових. Баланс є двосторонньою бюджетною таблицею, в лівій частині якої відбиваються джерела ресурсів, а в правій — їх розподіл.

Нормативний метод полягає в тому, що основою планових завдань на певний період (а відповідно і в основу балансів) є норми витрат різних ресурсів на одиницю продукції (сировини, матеріалів, устаткування, робочого часу, грошових коштів і тому подібне). Таким чином, нормативний метод планування використовується як самостійно, так і як допоміжний по відношенню до балансового методу.

Техніко-економічне планування має завданням направляти і здійснювати організацію виробничо-господарських напрямлень для визначення розвитку в цілому і результатів виробництва. Крім того, техніко-економічне планування є платформою для оперативного планування яке передбачає зв'язати в календарному плани в процесі виробництва, враховуючи виготовлення продукції по етапах та стадіях [5].

Математичні методи є важливим інструментом аналізу економічних явищ і процесів, побудови теоретичних моделей, що дозволяють відображувати існуючі зв'язки в економічному житті, прогнозувати поведінку економічних суб'єктів і економічну динаміку. Математичне моделювання стає мовою сучасної економічної теорії, однаково зрозумілою для вчених всіх країн світу [6].

Одним з найперспективніших напрямлень в математичних методах в економіці на даний момент є економіко-математичне моделювання з використанням комплексних змінних.

Суть програмно-цільового методу полягає у відборі основних цілей соціального, економічного і науково-технічного розвитку, розробці заходів, що взаємопов'язали, щодо їх досягнення в намічені терміни при збалансованому забезпеченні ресурсами з врахуванням ефективного їх використання. За допомогою цього методу реалізується принцип пріоритетності планування.

Потрібно мати на увазі, що можливості використання різних методів планування мають свої межі. Ці межі, по-перше, визначаються досягненнями науки, які обумовлюють настільки стрімкі зміни усередині підприємства і в навколишньому середовищі, що планування не встигає за ними. По-друге межі вживання методів можуть бути обумовлені браком часу, оскільки планові розрахунки тривалі і трудомісткі. По-третє, межі для використання планових методів ставить бюрократизм і інерційність самих співробітників підприємства не розвивається унаслідок своїх корисливих інтересів розробку і реалізацію планів, що передбачають різного роду зміни і новини.

Повністю перераховані обмеження усунути не можна, але можна істотно ослабити шляхом зменшення жорсткості і схем складання планів, їх орієнтацією на ключові цілі і завдання, що стоять перед підприємством, конкретизацією і наближенням до потреб практики, посиленням комплексності.

Висновки. Таким чином, сучасна економіка ставить перед підприємствами все нові, складні завдання і головними з них є стабільність функціонування і можливість розвитку. Існуючі методи планування дозволяють підприємствам реагувати на зміни і вибирати для себе можливі шляхи діяльності.

Бібліографічний список

1. **Іванова В.В.** Планування діяльності підприємства: К.: Центр навчальної літератури — 2006. — 472 с.
2. **Степанова Г.Н.** Стратегический менеджмент. Планирование на предприятии: М.: МГУП. — 2001. — 136 с.
3. **Селянина Е.Н.** Планирование на предприятии в условиях рыночной экономики / Монография. М.: Рос. Заочный институт текстильной и легкой промышленности. — 1993. — 163 с.
4. **Глотов В.В., Юркин Р.В., Рузин С.И.** Экономика, организация и планирование лесозаготовительного производства, М.: "Лесная промышленность", 1975 — 248 с.
5. **Степанова Г.Н.** Стратегический менеджмент. Планирование на предприятии: М.: 2001. — 136 с.
6. **Данилин В.В.** "Экономико-математические методы и модели планирования и управления" М.: "Знание". — 1973. — 381 с.

КАРАБУТ Т.Г., ст. гр. УПЕР-07

Наук. кер.: Захарова О.В., к.е.н., доц.

ДВНЗ "Донецький національний технічний університет",

м. Донецьк

ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ЯК ОСНОВНИЙ ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО РОСТУ ПІДПРИЄМСТВА ТА КРАЇНИ

Обоснована необходимость повышения квалификации персонала предприятий Украины для обеспечения их стабильного экономического роста. Определены основные проблемы в области повышения квалификации персонала, связанные как с работниками, так и с работодателями.

Актуальність. На сучасному етапі, коли ринкова економіка ставить нові вимоги до економічних процесів та явищ, серед найважливіших проблем слід виділити підвищення конкурентоспроможності підприємств та їх продукції. Основним фактором економічного зростання та ефективності виробництва сьогодні, як ніколи, є наявність людських ресурсів, здатних професійно вирішувати поставлені перед ними виробничі завдання. Це ж, у свою чергу, пов'язано з професійним розвитком персоналу даних підприємств.

Ціль дослідження: обґрунтування доцільності інвестування коштів підприємством у розвиток персоналу та визначення основних проблем, які існують на підприємствах у сфері інвестування у людський капітал.

Основна частина. Світова спільнота, у тому числі й Україна, входять у нову стадію розвитку економічних відносин і економіки в цілому, що має назву «економіка, заснована на знаннях». Основне місце тут посідає людина з її професійним та інтелектуальним рівнем. Тобто, сучасний етап науково-технічної революції призвів до якісних змін ролі людини в організації, перетворив її на головний фактор успіху і ефективності діяльності. Сучасне технологічне удосконалення спрямоване на прогресивну зміну характеру і змісту праці та ролі працівника безпосередньо у виробничому процесі. Від